

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 25.04.2022

§ 155

Lausunto Valtion väyläverkon investointiohjelmasta vuosille 2023-2030

1805/00.05.00.00/2022

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Suunnittelujohtaja Petri Honkanen p. 050 559 4160

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginhallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa perusteluosassa esitetyn lausunnon väyläviraston investointiohjelmasta vuosille 2023-2030.

Samalla kaupunginhallitus tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Väylävirasto on pyytänyt 2.5.2022 mennessä lausuntoa luonnoksesta valtion väyläverkon investointiohjelmaksi vuosille 2023-2030. Vuosittain julkaistava ensimmäinen investointiohjelma 2022-2029 valmistui joulukuussa 2021.

Väylävirasto on pyytänyt avoimella lausuntopyynnöllä vuosittain päivitettävästä investointiohjelmasta lausuntoja, jonka kautta erilaiset

vaikutukset ja tieto tulee näkyväksi. Väylävirasto on pyytänyt tarkastelemaan investointiohjelman luonnosta erityisesti seuraavien kysymysten kautta:

1. Onko investointiohjelmassa kuvattu ymmärrettävästi lähtökohdat ja valmisteluperiaatteet?
2. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?
3. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?
4. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehyksen puitteissa ja miten perustellette muutosten paremmat vaikutukset?
5. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?
6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Investointiohjelmaluonnokseen voi tutustua lausuntopalvelu-sivuilla.

Investointiohjelma Lahden kaupungin kannalta

Lahden kaupungin kannalta tärkeitä tulevaisuuden hankkeita valtion väyläverkolla ovat ratakankkeet sekä valtatie 12 parantaminen välillä Uusikylä-Tillola.

Ratakankkeissa investointiohjelman hankkeet luovat edellytyksiä nopeuttaa junayhteyksiä Kuopiosta ja Joensuusta Helsinkiin noin 5–10

minuuttia. Nopeuttaminen kohdistuu nykyisin keskimääräistä hitaampien pääratajaksojen joukossa oleville yhteysväleille Luumäki-Joensuu ja Kouvola-Kuopio. Tämä on kannatettavaa ja luo pohjaa myös sille ratkaisulle, että erillistä itärataa ei geopoliittisen tilanteen muututtua rakenneta nopealla aikataululla, vaan maan itäosiin raideliikenne tukeutuu edelleen Lahden kautta kulkevaan junaliikenteeseen.

Valtatie 12 parantaminen välillä Uusikylä-Tillola keskikaistaiseksi ohituskaistatieksi on jälleen jäänyt toteutusohjelmasta pois. Valtatien 12 yhteysväli Lahti–Kouvola on tärkeä osa itä-länsisuuntaista valtatieverkkoa (TEN-T kattava verkko), osa Suomen maanteiden pääväyläverkkoa (palvelutasoluokka I) ja merkittävä elinkeinoelämän kuljetuksille. Hankkeen tiesuunnitelma on valmis ja hanke on perusteltavissa liikenneturvallisuuden ja palvelutason merkittäväällä parantamisella sekä pohjavesialueiden suojaustarpeella.

Tämän lausuntopyynnön lähettämisen jälkeen maan hallitus on tehnyt kehysriihipäätöksen, joka heikentää Liikenne12:a rahoituskehystä ja voi aiheuttaa muutoksia toteutusaikatauluihin.

Suomen geopoliittinen asema on muuttunut nopeasti. Ukrainan sodan myötä toimintaympäristö on muuttunut. Suomen logistinen asema on myös muuttunut kansainvälisesti ja suhteessa muuhun Eurooppaan. Merikuljetuksista riippuvaisen Suomen takamatka kasvaa, kun kilpailijamaissa investoidaan voimakkaasti raideliikenteeseen ja niiden logistinen saavutettavuus paranee. Suomen sisäinenkin saavutettavuus heikkenee, jos teitä ja ratoja ei pystytä pitämään kunnossa. Kustannustason nousun myötä nykyisellä perusväylänpidon rahoituksella korjaustoimia voidaan tehdä entistä vähemmän. Huoltovarmuus korostaa liikenneverkon merkitystä.

Kaupungin lausunto

Lahden kaupungin lausunnoksi jaoteltuna lausuntopalvelut-sivuilla esitettyihin kohtiin esitetään seuraavaa:

1. Onko investointiohjelmassa kuvattu ymmärrettävästi lähtökohdat ja valmisteluperiaatteet?

Investointiohjelma on hyvin ja ymmärrettävästi laadittu. Vuosittain uusittava investointiohjelma mahdollistaa investointien pitkäjänteisen suunnittelun ja toteuttamisen. Kohteiden valinta- ja vertailuperiaatteiden pysyvyys myös pitkällä aikavälillä tulee varmistaa.

2. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Toimintaympäristön muutos on ollut nyt nopea ja ohjelmassa ei ole sitä huomioitu riittävästi. Suomen geopoliittinen asema ja toimintaympäristö ovat muuttuneet pysyvästi Ukrainan sodan myötä. Suomen logistinen asema on myös muuttunut kansainvälisesti ja suhteessa muuhun Eurooppaan. Merikuljetuksista riippuvaisen Suomen takamatka kasvaa, kun kilpailijamaissa investoidaan voimakkaasti raideliikenteeseen ja niiden logistinen saavutettavuus paranee. Suomen sisäinenkin saavutettavuus heikkenee, jos teitä ja ratoja ei pystytä pitämään kunnossa. Kustannustason nousun myötä nykyisellä perusväylänpidon rahoituksella korjaustoimia

voidaan tehdä entistä vähemmän. Huoltovarmuus korostaa liikenneverkon merkitystä.

3. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Edelleen osa hankkeiden perusteluista ei ole täysin keskenään vertailukelpoisia. Eri hankkeiden jaottelusta vertailukelpoisiin luokkiin ja selkeämmät valinta- ja arvostelukriteerit selkeyttäisivät hankkeiden arvottamista.

4. Miten muuttaisitte investointiohjelmää Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustellette muutosten paremmat vaikutukset?

Valtatie 12 parantaminen välillä Uusikylä-Tillola keskikaistaiseksi ohituskaistatieksi on jälleen jäänyt toteutusohjelmasta pois. Valtatien 12 yhteysväli Lahti–Kouvola on tärkeä osa itä-länsisuuntaista valtatieverkkoa (TEN-T kattava verkko), osa Suomen maanteiden pääväyläverkkoa (palvelutasoluokka I) ja merkittävä elinkeinoelämän kuljetuksille. Hankkeen tiesuunnitelma on valmis ja hanke on perusteltavissa liikenneturvallisuuden ja palvelutason merkittävällä parantamisella sekä pohjavesialueiden suojaustarpeella. Valtatie 12 siirto uudelle linjauksella kauemmas taajamista ja asutuksen välittömästä läheisyydestä pienentää

liikenneturvallisuuden lisäksi merkittävästi myös vaarallisten aineiden kuljetuksesta aiheutuvaa asumiseen ja ihmisiin kohdistuvaa riskiä.

5. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seurantaa?

Prosessi on nykyiselläänkin osallistuttava ja eri toimijat voivat lausua kantansa investointiohjelman kattavasti. Toisaalta esitystapa on perinteinen ja tietosisällöltään laajan kokonaisuuden hahmottaminen on jossain määrin hankalaa. Teknisesti menettelyä olisi perusteltua päivittää paikkatietopohjaiseen esitystapaan hyödyntäen aktiivisia tietomalleja. Näin esitystapaa voitaisiin selkeyttää ja samalla saataisiin alueellinen näkökulma ja hankkeiden valtakunnallinen jakautuminen nykyistä paremmin esitettyä.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmaa?

Ratahankkeissa investointiohjelman hankkeet luovat edellytyksiä nopeuttaa junayhteyksiä Kuopiosta ja Joensuusta Helsinkiin noin 5–10 minuuttia. Nopeuttaminen kohdistuu nykyisin keskimääräistä hitaampien pääratajaksojen joukossa oleville yhteysväleille Luumäki-Joensuu ja Kouvola-Kuopio.

Lahden kaupunki korostaa, että tulevaisuuden investointiohjelmat erityisesti ratahankkeiden osalta tulevat perustua kriittiseen kustannus-hyöty tarkasteluun. Itäisten ratayhteyksien kehittämisen osalta lähitulevaisuuden investointiohjelma tulisi painottua edellä mainitusti olemassa olevan rataverkon perusparantamiseen. Samaan kriittiseen kustannus-hyöty tarkasteluun perustuen mahdollisesti keskipitkällä aikavälillä toteutettava uusi itäratalinjaus tulee perustua Lahti-Heinola-Mikkeli ratayhteyteen. Edellämainittu ratayhteys on ollut selvästi itäratalinjauksista kustannus-hyöty tarkasteluissa paras mm väyläviraston 2019 laatiman selvityksen mukaan. Tällä on merkittävä vaikutus Euroopan komission CEF-rahoitusohjelmassa menestymisen kannalta, jossa edellytetään korkeaa kustannus-hyöty tasoa. Lisäksi Lahti-Heinola-Mikkeli ratayhteys sopii luontaisesti olemassa olevan TEN-T verkon laajentamiseen Lahden ollessa TEN-T verkon solmupiste ja Heinola tukeutuessa vahvasti verkkoon kuuluvaan E75 tiehen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausunto lausuntopalvelu.fi